

PANSTWOWY

TEATR POLSKI

PROGRAM
Sezon
1948/9

Cena 25 zł.

<http://rcin.org.pl>

MAKSYM GORKI
WROGOWIE

Sztuka w 3-ach aktach

Przekład ANDRZEJA STAWARA

Zachar Bardin	Aleksander Dzwonkowski	Koń, wysłużony żołnierz	Henryk Małkowski
Paulina, żona Zachara	Zofia Małynicz	Grekow	Zygmunt Wojdan
Jakub Bardin	Mieczysław Milecki	Lewszyn	Władysław Godik
Tatiana, żona Jakuba	Janiną Romanówna	Jagodin	Edward Kowalczyk
Nadia, siostrzenica Pauliny	{ Elżbieta Barszczewska Melania Chrzańska	Riabcow	Tadeusz Jastrzębowski
Pieczyegow, generał w stanie spoczyn- ku, wuj Bardinów	Aleksander Żelwerowicz	Akimow	Edward Apa
Michał Skrobotow, kupiec, wspólnik Bar- dinów	Franciszek Dominiak	Agrafienna, gospodyni	Janina Munclingrowa
Kleopatra, żona Michała	Barbara Ludwiżanka	Bobojedow, rotmistrz	Saturnin Butkiewicz
Mikołaj Skrobotow, brat Michała, praw- nik, wiceprokurator	Gustaw Buszyński	Kwacz, wachmistrz	Edward Szupelak-Gliński
Sincow, biuralista	Jerzy Pichelski	Porucznik	Stanisław Jaszowski
Połogi, biuralista	Jan Ciecierski	Komendant policji	Władysław Janecki
		Strażnik	Henryk Kubalski
		Pierwszy z robotników	Henryk Rzętkowski
		Drugi z robotników	Witold Kuczyński

Żandarmi, żołnierze, robotnicy.

Reżyseria: KAROL BOROWSKI

Dekoracje i kostiumy: ZOFIA WĘGIERKOWA

Kierownik literacki: JAROSŁAW IWASZKIEWICZ

Wrogowie

Dramat Maksyma Gorkiego „Wrogowie“ jest jednym z najwspanialszych dzieł tego znakomitego pisarza i wielkiego rewolucjonisty.

Napisany w roku 1906 — pod wpływem wypadków stłumionej rewolucji 1905 roku — ze względu na swój głęboko społeczny charakter nie był dopuszczony na scenę rosyjską za czasów carskich. Ówczesna cenzura zdawała sobie sprawę z niebezpieczeństwa prawdomówności, jaką wykazał Gorki w swoim dramacie. Dopiero po wielkiej rewolucji rosyjskiej dramat „Wrogowie“ mógł być wystawiany w Rosji i od tego czasu nie schodzi on z repertuaru wszystkich teatrów radzieckich. Najznakomitsze przedstawienie tego dramatu przygotował oczywiście moskiewski teatr artystyczny (Mchat) — ale sądząc z pism, gazet i opracowań, gdzie wiele miejsca poświęcono recenzjom przedstawień tego arcydzieła, także teatry prowincjonalne mogą się poszczycić znakomitymi realizacjami tego obrazu społeczeństwa rosyjskiego na przełomie dziewiętnastego i dwudziestego wieku.

Sztuka ta poświęcona jest prostemu i wysoce artystycznemu pokazowi ostrych form walki klasowej. Jest ona nie tylko wielkim dziełem sztuki, ale jest wyraźnym i jednoznacznym aktem walki. W artystycznej spuściźnie wielkiego pisarza Rosji „Wrogowie“ stanowią przez to zupełnie specjalną pozycję.

Należy podziwiać jak na jawnej tendencyjności sztuki nic a nic nie ucierpiał jej artyzm, jak bardzo żywi są w niej wszyscy ludzie, jak prawdziwe są wszystkie postacie, zarówno negatywne jak i pozytywne.

W obrazie walki pomiędzy pracodawcami wyzyskującymi pracę robotników dla swoich egoistycznych celów, a świadomymi swych celów robotnikami nie ma najmniejszej przesady, a monumentalne postacie rewolucjonistów pokazane są z równą prawdą, co i niskie charaktery rekinów kapitalistycznych.

Analizując przyczyny niepowodzenia rewolucji 1905 roku, Gorki stworzył całą galerię jej „wrogów” — poczynając od otwartych jej nieprzyjaciół, jak i Michał i Kleopatra Skrobotowie, po przez zimnego teoretyka tej wrogości, prokuratora Mikołaja Skrobotowa, po przez nieumiejących zająć jakiegos określonego stanowiska Tatianę i Jakowa, aż po prostacką i grubiańską postać dymisjonowanego generała, znęcającego się nad swoim starym i poczciwym „dzięszczykiem”.

Jednym z największych triumfów artystycznych Gorkiego jest stworzenie pary „liberalnych” fabrykantów, Zachara i Pauliny Bardinów, którzy uważają, że są niezmiernie postępowi, ale gdy tylko chodzi o ich osobisty spokój zamykają oczy na prawdę rewolucyjnego działania i przechodzą natychmiast na pozycje skrajnej reakcji, nie wahaając się wezwać na pomoc przeciw grożącemu ich fabryce strajkowi wojska i żandarmów. Szeregiem drobnych rysów charakteru wydobyta jest głęboka prawda tych postaci oraz pokazana ich niezmierna szkodliwość.

Temu obozowi reakcji-przeciwstawiona jest grupa robotników, których uświadomienie i solidarność stanowi nieprzezwyjężona siła. Siłę tę odczuwają wszyscy „wrogowie” rewolucji, a zabłąkana wśród nich przepiękna postać młodej entuzjastki Nadii, wiarą swojego młodego serca prze czuwająca, po której stronie jest prawda — pod koniec sztuki staje wyraźnie po stronie pokrzywdzonych, którym prędzej czy później pisane jest zwycięstwo.

Teatr Polski zabierając się z wielkim pietwzmem do wystawienia tej prawdziwie socjalistycznej sztuki pragnął zapelnąć lukę, jaka dawała się odczuwać w repertuarze na szych teatrów warszawskich, pokazać zarazem naszym dramaturgom jak można stworzyć prawdziwe dzieło sztuki a jednocześnie współdziałać swoim rzemiosłem pisarskim w budowie socjalizmu.

Krzyk Jarzębiny

Następną premierą filii Państwowego Teatru Polskiego, Teatru Kameralnego, mieszczącego się przy ul. Foksal 16, będzie debiut sceniczny znanego krytyka literatury Wacława Kubackiego, który napisał sztukę historyczną, noszącą tytuł „Krzyk Jarzębiny“.

Interesujący ten dramat z początku dziewiętnastego wieku osnuty jest na tle dziejów romantycznego przyjaciela Juliusza Słowackiego, młodego poety, któremu poświęcona jest „Godzina Myśli“, Ludwika Spitznagla.

Centralna figura dramatu to fascynująca postać młodego pisarza i dyplomaty, który po drodze do Egiptu, gdzie miał objąć posadę tłumacza przy poselstwie rosyjskim, zjechał, aby pożegnać się ze swoją narzeczoną do jej majątku i tam popełnił samobójstwo. Przyczyny tego rozpaczliwego kroku w gruncie rzeczy nie są do dziś dnia wyjaśnione.

Kubacki w swoim debiucie dramatycznym pokazuje nie tylko piękną postać poety, który pragnął walczyć o wolność ludów i marzył o przyłączeniu się do powstańców greckich, ale także podmalowuje z wielką erudycją i znajomością epoki otoczenia Spitznagla i dom, kresowy dwór prawie magnacki, jego narzeczonej, Laury Rdułtowskiej. Sztuka Kubackiego zawiera wiele malowniczych momentów i zajmuje się nie tylko charakterystyką działających osób, ale także podkreśla w sposób niezmiernie żywy polityczny i społeczny ton epoki z przed powstania 1830 roku. W sieci politycznych i społecznych sprzeczności uwikłany Ludwik Spitznagel, staje się jak gdyby symbolem całej młodzieży owej epoki, której zaciasno było w ramach reakcyjnych czasów Świętego Przymierza.

„Krzyk Jarzębiny“ odznacza się wysokim poziomem literackim i zawiera przepiękne sceny poetyckie, subtelnymi farbami malujące poetyckie natury Ludwika i Laury. Role tragicznych kochanek zostaną odegrane przez najciekawszych aktorów młodego pokolenia.

Premiera sztuki przewidziana jest na koniec marca b. r.

Wieczór Mickiewiczowski

Cała Polska uroczyście obchodzi 150 rocznicę urodzin wielkiego wieszca narodowego Adama Mickiewicza.

Państwowy Teatr Polski postanowił uczcić to święto z specjalnym pietyzmem. Program literacki wieczoru opracowują poeta Mieczysław Jastrun oraz Prezes Związku Literatów Polskich Leon Kruczkowski. Strona realizacji teatralnej tego uroczystego przedstawienia powierzona została znanemu aktorowi i reżyserowi Państwowego Teatru Polskiego Janowi Kreczmarowi.

Na wieczór złożą się inscenizacje poezji Mickiewicza oraz realizacje fragmentów „Dziadów”. Pierwsze przedstawienie mickiewiczowskie odbędzie się w połowie marca.

Wieczór Mickiewiczowski pomyślany jest w ramach ogólnopolskich uroczystości związanych z rocznicą i będzie powtórzony i w innych miastach Polski.

F

23.733